

Meesterlijk vervalst

De postzegels van François Fournier

Tekst Gerard Vink

In de 19de eeuw doken steeds vaker nagemaakte dure postzegels op. Onder anderen François Fournier produceerde en verkocht ze. Als service voor de minder vermogende filatelist, zoals hij zelf zei... Portret van een 'middencategorievervalser'.

Omstreeks 1875 nam het verzamelen van postzegels een hoge vlucht. Aanvankelijk was het een hobby van de hogere sociale klassen. Fanatiek verzamelaar Franklin Delano Roosevelt omschreef het ooit als: 'De koning onder de hobby's en de hobby van koningen'. Rond die tijd begonnen de lagere klassen echter ook te verzamelen. Dat gebeurde meestal in een album dat door middel van vakjes ruimte bood aan elke postzegel die waar ook ter wereld uitgegeven was. Niet iedereen kreeg alle vakjes gevuld, omdat een aantal zegels schaars en duur was. Het logische gevolg was dat deze zegels nagemaakt werden.

Volgens tijdgenoten was hij een nare zelfingenomen man

De producten van de eerste generatie vervalsers waren zeer wisselend van kwaliteit. Zo waren de zegels van de gebroeders Spiro uit Hamburg zo matig dat zelfs een beginnende verzamelaar ze gemakkelijk herkende. Anderzijds opereerden de Fransman Jean de Sperati, de Italiaan Erasmo Oneglia en de in Mexico wonende Belg Raoul de Thuin. Hun zegels waren zo goed nagemaakt dat alleen experts ze van het echte werk konden onderscheiden. Ook tegenwoordig duiken hun producten nog regelmatig als 'echt' omschreven in veilingen op. Soms brengen namaakzegels zelfs meer op dan originele exemplaren, omdat ook vervalsingen verzameld worden. Daarnaast was er nog een midden-categorie van vervalsers, waartoe de Nederlander Pierre Vos en de Zwitser François Fournier behoorden. Hun producten waren goed, doch vergevor-

derde verzamelaars en experts tuinden er niet in. François Fournier werd geboren op 24 april 1846 in het Zwitserse La Croix-de-Rozon maar liet zich tot Fransman naturaliseren om mee te vechten in de Frans-Pruisische oorlog van 1870-1871. Op latere leeftijd, in 1903, keerde hij terug naar Zwitserland, waar hij zijn vervalserscarrière begon. Hij werd eigenaar van een 'filatelistische kliniek' waar vijf werknemers bestaande echte postzegels verfraaiden en repareerden. Het produceren en verkopen van nagemaakte postzegels was echter de voornaamste bezigheid. Deze 'Fac-similés', zoals hij ze zelf noemde, waren goed van kwaliteit: beginnende en ook meer gevorderde verzamelaars zagen en zien het verschil met de echte zegels vaak niet.

Fournier beschouwde het produceren van deze replica's als een service aan de kleine, niet al te kapitaalkrachtige verzamelaar, die zodoende dure vakjes van het album kon vullen met een mooie reproductie. Dat zijn producten door minder scrupuleuze lieden ook voor andere doeleinden gebruikt konden worden, kwam vermoedelijk niet in hem op. Fournier overleed op 12 juli 1917 en werd begraven in zijn geboorteplaats in Zwitserland. Over zijn leven en carrière voor 1903 is weinig bekend. Tijdgenoten omschreven hem als een nare zelfingenomen man die niet tegen kritiek kon.

Na Fourniers dood werd zijn bedrijf nog enkele jaren voortgezet door een van zijn werknemers, Charles Hirschberger. Toen deze op zijn beurt in 1927 overleed, werd de voorraad valse zegels en de apparatuur aangekocht door de Union Philatélique de Genève, een samenwerkingsverband van de grote verzamelaars en postzegelhandelaren van dat moment. Zij besloten uit de voorraad 480 genummerde albums met vervalsingen van Fournier samen te stellen. Deze werden verkocht als referentiemateriaal aan handelaren, verzamelaars en verenigingen. De resterende zegels werden in 1928 onder gerechtelijk toezicht verbrand. Omdat veel albums later in verkeerde handen vielen, zijn (nagenoeg) complete exemplaren zeer zeldzaam. Bij Corinphila Veilingen in Amstelveen werd in september 2017 een vrijwel compleet album geveild, afkomstig uit de bibliotheek van de Amsterdamse Vereniging De Philatelist. Ondanks lichte beschadigingen bracht dit exemplaar inclusief opgeld 3.700 euro op.

Pagina uit een album met facsimile's door François Fournier (hier: facsimile's van de Franco Bollo Postale uit Vaticaanstad van 1852).